

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:

На місяць . — м. 50 ф.
„ 3 місяці „ 50 ф.

(Ціна 1 прис. в таб. 5 ф.)

ЧАСОПІСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕЦЛЯРІ.

— ВИХОДИТЬ ЩО ЧЕТВЕРГА Й ЩО НЕДІЛІ. —

АДРЕСА:
Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
— in Wetzlar. —

Видає „Видавниче Товариство імені Б. Грінченка“.

Ч. 5—6. (144—145).

Неділя, 20. січня 1918.

Рік IV.

МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ.

На повним засіданні дня 9. січня в Бересті Литовськім брали участь делегати з російського боку, опріч народного комісара Троцького, та делегати України. Державний секретар фон-Кільман подав з початку огляд про повстання мирових переговорів, які почалися на бажання російського правительства. Він змалював перебіг дотеперішніх нарад і на основі протоколу спростував фальшиві вісти, поширені російською телеграфічною агенцією. Державний секретар сказав, що діяльні напів-урядові звідомлення російського правительства могли пробудити сумніви що до широти російського бажання миру, та він не хоче тратити надії на порозуміння головно тому, що бажанням російського народу є тривкий і певний мир. Труднощі матеріальної матури не такі великі, щоби Іх не можна усунути і довести до порозуміння, аби на сході не підімати новою війни. Далі заявив він, що осередні держави не могли допустити перенесення місця переговорів, тому що союзники не відповіли на візначення російського правительства в справі співучасти в загальніх мирових переговорах. Завдяки тільки про переговори задля окремого миру поміж Росією і осередніми державами.

До цього долучив гр. Чернін, що технічні причини перешкоджують перенесенню місця мирових переговорів, а далі осередні держави не хочуть давати нагоди антизові на нейтральному місці робити труднощі переговорам.

Представники Туреччини й Болгарії прилучилися до цих висновків.

Представники найвищої виснової управи Німеччини, Австро-Угорщини, Туреччини й Болгарії запротестували проти революційної пропаганди, якої пробувано серед армій осередніх держав, проти заключеного перемир'я, в боку російського правительства.

По цих заявах представників осередніх держав, заряджено перерву на предложение російського народного комісара, щоби російська делегація відбула нараду між собою.

Заява української делегації.

Дня 10. січня відбулося перерване попередній дні повне засідання мирових делегацій в Бересті Литовському під проводом державного секретаря фон-Кільмана.

Перший забрав слово председатель української делегації, державний секретар для торговій і промисловій Всеволод Голубович, який сказав:

Шановні панове і пан! Ви чесні й вимучені війною народи тужать за миром. В цій тузі за миром представники демократії Великоросії, не вважаючи на напади одної частини російської суспільності і преси, сміло переступили окопи,

щоб не на полі бою кровю й залізом, але на шляху приязного порозуміння між народами ссягнути для цілого світа загальний мир. Після того, як почато мирові переговори і проголошено принципи мира, Ви, мої панове, справедливо варядили 10-дневну павзу, щоб державам, які досі не брали участі в мирових переговорах, дати зможу приступити до них.

Наша держава, Українська Народна Республіка, народ якої усе прихильяється до миру, відповіла перша на Ваш поклик. Після того, як третій Універсал Української Центральної Ради в 7/20. листопаду 1917. р. означив державне становище України, Українська Народна Республіка в цій хвилі відновляє своє міжнародне існування, яке було втратлено перед більше ніж 250 роками, і вступає в поєднані обсямі прав, які Й прислугують в цій області, в міжнародні відносини. На цій основі Генеральний Секретарят України, правительство Української Народної Республіки, вважає за слушне зайняти в теперішніх мирових переговорах самостійне становище і має честь предложить застушенім тут державам отсюди ноту.

Тут прочитано ноту України, підписану президентом Винниченком і секретарем загр. справ Шульгиним, яку ми подали вже в ч. 140 „Громадської Думки“, і яку подають зараз усі часописи осередніх держав.

Українська нота домагається ся загального демократичного миру на основі самоозначення народів, гарантії для спроможності всім народам виявити свою волю, відкидає всяку анексію і відшкодування, домагається матеріальної помочі малим націям і державам, які мають школу через війну; далі домагається участі на всіх конференціях для Української Народної Республіки, підписання договору всіма республиками, які в Північній і не призначають над собою влади російського правительства Совету народних комісарів.

Заява про самостійність української делегації.

У відповідь на виводи українського державного секретаря Голубовича заявив председатель, німецький державний секретар Ф.-Кільман: Мої панове! Виводи предс. української делегації зміст нам удається інформації ми прийняли до відома з живим заінтересованням. Я предкладаю, щоби українська поста була влучена, як важкий історичний документ, до актів конгресу. Представники союзних держав вітають українських представників по думці своїх телеграм з дня 26. грудня 1917. Представники союзних держав застерігають собі своє становище до подобіць виводів українських делегацій.

В звязку з тим виказав председатель жадання поставити кіль-

ка питань, щоби створити підстави до рішення союзних держав. Досі обговорювано відповідні справи з представниками петроградського правительства про цілу російську державу. Отже мусить бути поставленним питання до председателя представників петроградського правительства, чи його делегація має намір дипломатично заступати епруві цілої Росії.

Троцький подав на се таку заяву: Знаючи ноту Генерального Секретаріату Української Народної Республіки, проголошенну укр. делегацією, російська делегація заявила зі свого боку, що вона не бачить ніякої переваги для участі української делегації в мирових переговорах, основуючись на признанні права самоозначення кождій нації аж до цілковитого відірвання від Росії.

Про значення цієї заяви розважалася довша дискусія, яка в кінці виявила питання, чи українська делегація є відділом російської делегації, чи й належить уважати в дипломатичних взаєминах як представництво самостійної держави. На те питання відповів Троцький, що він уважає його пологідністю тому, що українська делегація виступила тут як самостійне представництво і це представництво призанане в боку його делегації та в ніякої стороні не роблено ніякого іншого проекту.

Представник української делегації подакував опісля російському представникам на це становище і за спосіб, в який це становище прийнято. Він приймає, що через це означено самостійне становище, яке має займати його делегація, сеюто: що українське і російське представництво творять дві окремі самостійні делегації той самої сторони.

Вияснення непорозуміння.

Опісля Троцького для вияснення непорозуміння дав таке спростування: Російська делегація стверджує, що офіційний протокол, оголошений німецькими часописами з засідання дні 27. грудня 1917. р. в тім місці, де оголошено бесіду председателя російської делегації, годиться в тим, що було на засіданні. Що доторкається ся незвісної російської делегації правдивої або видуманої телеграми петроградської телеграфічної агенції, то належить П провіріти. Що до протесту генерала Гофмана проти видумок у пресі, проти іскрових телеграм і закликів, то належить зазначити, що ані умови перемир'я, ані характер мирових переговорів не обмежує свободу преси і слова.

На заяву председателя німецької австрійської делегації складає Троцький таку заяву:

Ми стверджуємо вперше, що ми хочемо далі вести переговори з повним признанням рішення, поставленого минулого року, цілком без огляду на те, чи держави антизові прилучилися, чи ні. Ми приймаємо до відома заяву делегації почесного союзу, що основи загального миру, які сформулювано (висловлено) в Іх декларації з дні

25. грудня, тепер неважкі (відпадають) тому, що краї антизові не прилучилися під час десятидневного речання до мирових переговорів. Ми від своєї сторони держимося проголошених нами засад демократичного миру.

Щоби державам четверного союзу провадити далі припинені з технічних причин мирові переговори, приймає російська делегація Іх домагання поширити ся в Бересті Литовському.

Вона лишила ся в Бресті Литовському, щоби не пропускати ніякої можливості в боротьбі за мир. Тому отже, що російська делегація звікається зі свого предложення про перенесення переговорів на нейтральну землю, робить вона внесення перейти до дальнішого ведення мирових переговорів.

На внесення председателя порівняно з полуночю відбути підготовче засідання делегацій Німеччини й Австрії в одного боку і делегації Росії в другого боку.

Утворення окремих комісій.

На цим засіданні прийшло до згоди, що має утворити ся комісія для парада над політичними та територіальними питаннями по думці предложення російської делегації з дня 27. грудня 1917. р. Рівноожно з нарадами цієї комісії мають відбуватися попередні обговорення фахових референтів поодиноких делегацій що до унормовання (управильнення) господарських і правних питань. Далі запала згода, що комісія має почати свої наради дні 11. січня перед полуночю о 10. годині. З австрійського й німецького боку предложенено до комісії: председателів обох делегацій, по одному дипломатичному й військовому делегату й по двох секретарів з кождої держави. Російська делегація застерегла собі рішення про число висланих членів до комісії. Комісія уконституувала ся дні 11. грудня перед полуночю і почала свої наради, які перервано о 1. годині, а далі мають вестися ся о 1/2.6.

Заява осередніх держав що до участі України.

На повному засіданні 12. січня, яке відкрилося о год.—пів 12., зложив председатель гр. Чернін слідчуку заяву:

На плenарному засіданні з дня 10. січня передав пан Генеральний секретар Української Народної Республіки делегаціям чотирьох засідиних держав ноту Генерального Секретаріату Української Народної Республіки з дні 24. грудня 1914. р. ч. 726. Ця нота має заяву під точкою 7., що Українська Народна Республіка, заступлена через свій Генеральний Секретаріат, виступає в міжнародних справах, самостійно й що вона бажає брати участь, як рівна другим державам, у всіх мирових переговорах, конференціях та конгресах.

У відповідь на се маю честь в імені делегацій чотирьох союзних держав заявити слідчуку:

Ми призначаємо українську делегацію як самостійну делегацію і як уповажене представництво самостійної Української Народової Республіки. Формальне признання Української Народової Республіки, як самостійної держави, з боку чотирьох союзних держав застерігається для мирового договору.

Заява Троцького.

Пан Троцький просив слово і подав такі виводи: В звязку з питанням, зараз порушеним в заяві делегації четвертого союзу, уважаю потрібним в цілі інформації для усунення можливих непорозумінь зложити таку заяву:

Ті конфлікти, які виявилися між російським правителством і Генеральним Секретаріатом, яких дійсні сторони звісні менше-більше всім присути, не мають ніякого звязку з питанням самоозначення українського народу. Вони повсталі через суперечності в політиці Совету народних комісарів і Генерального Секретаріату, суперечності, які найшли свій вираз як на території України, так і поза її границями. Що доторкається до фактичного, тепер вдійсюваного самоозначення України в формі Народової Республіки, то ця подія не може давати ніякого поля до конфлікту (сварки) між обома братими республіками. На Україні немає ніяких окупаційних військ, що там полігнічне життя пливе свободно, що там немає ансереднівських станових верств, які хотіли би представляти свій край, і немає там з гори займенованого на основі самовлади міністерства. З огляду на те все і зваживши, що на території України існують вільно вибрані Ради робітників, солдатів та селян та при виборах всіх органів самоуправи застосовано принцип загального, рівного, безпосереднього й тайного права голосування, немає і не може бути ніякого сумніву, що процес самоозначення України найде своє сповнення в географічних границях і в державних формах, які відповідають волі української держави.

З огляду на майбутність в згоді з заявою, зложену на засіданню в 10. січня, іє бачити російську делегацію ніякої перешкоди для самостійної участі делегації Генерального Секретаріату в мирових переговорах.

Український державний Секретар Голубович заявив на це, що він приймає до відома декларацію чо-

тирох союзних держав. На основі цеї самої декларації буде його делегація брати участь в мирових переговорах.

Принципіальна згода з Українцями.

Наслідком хороби міністра за-граничних справ гр. Черніна, відбула ся дnia 16. січня в півдні дзвірочна парада з українськими делегаціями в приватному помешканні міністра. Півторагодинне обговорювання, в якій брала участь і німецька делегація, довело до усталення принципіальної згоди що до будучих політичних відносин між осередками державами її Україною. На 17. січня визначено продовження цього обговорювання, а після буде полагоджуватися і господарські питання. Після закінчення дзвірочної, приготовчої виміні гадок приступить ся до подroбниць в поодиноких питаннях.

З ГАЗЕТ.

«Нова Жизнь», петроградська соціалістична газета (М. Горького), в передовій статті в 28. грудня п. н. «Україна и мирные переговоры» між індіям пише:

«Перш усього ми дозволимо собі усунити ся, що в Україні (її тим більше в інших країв Росії) взагалі могла бути зараз яка-небудь певна міжнародна політика, як у сформованій державі. Адже ж Україна до цього часу не сформувалася, як держава, І центральна влада не закріплює всенародним призначенням, І конституція не оформлена, І границі не определені в независимості, І відносини навіть до найближчих «іноземних» держав—Великоросії в Дону—ніяк не усталені».

Отже—хто б говорив, а хто б краще мовчав, або як інакше патякав. Та ж те саме можна зараз сказати й про Росію, про Великоросію! Чи не більш можна усунити ся зараз що до міжнародної взагалі політики Великоросії на чолі з большевиками? Чи сформувалася ся зараз Росія, як держава? Чи закріплена І влада всенародним призначенням? Чи має вона оформлену конституцію? Чи определені з независимості точністю І границі? А вже цілковите не усталені відносини Москвщини до найближчих «іноземних» держав—України, Дону. Хаба, що пани з «Нової Жизні» тішать ся усталюванем таких відносин до цих держав, якими тішива ся та хвалив ся старий царський централізм Москвщини? Го-

ді, панове, оглядаючись назад, вчити ся наукі царського деспотизму, — повчіть ся краще тепер демократичної наукі у молодої Україні!

З ПРИВОДУ ОДІЗДУ НА УКРАЇНУ ПРЕЗИДЕНТА Д. АНДРЮКА.

17. січня відіїхав на Україну в нашого табору дотеперішній президент Української Громади полонених вецлярського табору. Довга, енергійна, щира діяльність на найбільш відповідальній у нашій громаді посаді підкорвала здоров'я т. Д. Андріюка. Від довшого вже часу він мусив лічити ся, але горлові хороби все більше становила ся небезпечною і нарешті його призначено відповідним для відізду в рідний край.

Денис Андріюк разом з іншими українськими офіцерами прибув до нашого табору ще в літі 1916. року і, виділяючись живим зацікавленням до української справи, широкою національною свідомістю й громадянським почуттям, відразу став брати участь у таборовій просвітній, національно-організаційній роботі. Через якийсь час він був вибраний головою «Видавничого Т-ва», на якій посаді значно привчинився до змінення т-ва й до покращання нашої часописі.

Визначну роль грав далі т. Андріюк у змаганнях організованої української громади полонених за виборче право в таборовій громаді, за самоуправу в просвітно-організаційних справах. І коли цей спір найсвідоміших членів організації в частині колишнього «Пропагандного Відділу», на чолі з його головою п. Перфецьким, розвязався в користь громадян-полонених, то на таборових Установчих Зборах організації 7. листопаду 1916. року першим виборним головою (президентом) Української Громади полонених одноголосно вибрано було на трохи місячний речинець т. Д. Андріюка.

Своєю діяльністю за цей час т. Андріюк цілком оправдав довіру громади і Генеральному Радою (тимчасовим парламентом) був таксамо вибраний президентом на дальший трохи місячний речинець.

Нарешті й на четвертий речинець вибрали Народну Раду на далі президентом т. Андріюка, так що майже 15 місяців без перерви, до останнього дня відізду, про-

вів він на високому відповідальному становищі представника й провідника нашої громади.

Окрім «керовничої» діяльності в таборі в ролі президента, т. Андріюк увесь час, за відмінкою кількох місяців, був отаманом «Січі», був одним з найперших заснователів і постійних активних провідників цього т-ва.

Перед днем одізду президента т. Андріюка, Народна Рада на своєму засіданні з цього приводу гаряче вітала його на прощання, як свого члена й провідника в українській національно-політичній таборовій роботі, побажала йому щасливої дороги й уповажнила його мандатом, якого представника, перед урядовими чинниками на Україні.

Щастя Боже, дорогий Товаришу, в добру путь!

В. Г.

Війна з большевиками.

«Нова Рада» в 19. грудня п. ст. приносить отсєй ультимат Петрограду до України і відповідь на нього Генерального Секретаріату:

Рада народних комісарів строчно по радіотелеграфу поставила такий ультимат Центральному Раді й Генеральному Секретаріату України:

«Всім. Строчно. Негайно повідомити по радіотелеграфу в Київ. Всім радам та армейським комітетам. Спираючись на інтереси єдності й братського союзу працюючої маси, яку експлоатують в боротьбі за соціалізм, і спираючись на визнання цих принципів численними постановами органів революційної демократії особливо першого всесоюзного Від'єднання, на чолі з його Громадою, на чолі з Соціалістичним урядом Росії—рада народних комісарів ще раз підтвержує право на самовизначення за всіма націями, які пригнічують царизм та великоросійську буржуазію, аж до права пік нації відокремити ся від Росії. Тому ми, рада народних комісарів, визнаємо народчу Українську Республіку, І право цілком відокремити ся від Росії, або вступити в договір в Російськую Республіку про федераційні або тому подібні взаємовідносини між ними.

Все, що стосується національних прав і національної незалежності українського народу визнається радою народних комісарів, визнається нами зараз же без обмежень і безумовно. Проти фінляндської буржуазної республіки, яка поки що лішається буржуазною, ми не

О. Т.

З ПОЛІТИЧНОГО ПОЛЯ.

III.

3. Правительство і його завдання.

В кождій державі мусить бути правительство. Нема її не було такого держави, де не було-б правительства. Тільки коли в абсолютних (самодержавних) монархіях власті законодатна, яка була в руках монарха, була зовсім звязана з правительством, то в конституційних державах правительства власті відділена від законодатної. Щож то—правительство і яке його завдання?

Правительство се така власті в конституційній державі, яка виконує закони і управле державою згідно з законами. Правительство можна тому назвати виконуючою і управлюючою властю в державі, або, коротко сказавши, управлюючою, причому тут розуміється ся, що ся власті управлююча державою виконує разом з тим закони. Се правительство ріжко може представляти ся в конституційних державах. Буде се конституційна монархія, як пр. німецькі держави, чи Англія, Австрія, тоді на чолі правительства

стоїть монарх, який назначає собі також найвищих урядників управи, т. зв. міністрів. Міністрями провадять президент міністрів, а в європейським разом з президентом міністрів називаються міністерством. В республіках в остільки інакше, що замість монарха стоїть на чолі правительства президент республіки, а при ним в президент міністрів і інчи міністрі, як се в пр. у французькій республіці, або нема окремого президента республіки, а президент міністрів в разом з тим президентом республіки, то значить, найвищим урядником в державі, як се ми бачимо в конституції української республіки. І тут знов ріжко буває в республіках. В одних, як пр. у Франції, в союзних державах північної Америки, президент, вибраний народом на підставі загального виборчого закона, покликав собі сам всіх міністрів; в інших, як в нашій українській конституції законодатна власті вибирає президію, зложену з кількох осіб, які потім добирають собі інших членів правительства, інших міністрів. Тим способом міністерство, чи з президентом на чолі, чи з монархом, се начальна власті в управі державою.

Очевидна річ, що сих кількох людей, яких ми називамо міністріами, не можуть самі управляти спра-

вами державними. Вони мають під собою цілій ряд урядників (чиновників), які уложені в класи так, що один урядник залежить від старшого урядника. Се т. зв. бюрократія (чиновництво). Ціла ся бюрократія залежна від міністерства і вона перед ним відповідає. Міністерство має право усунути кожного урядника, а на його місце поставити іншого. Тим способом між міністерством і бюрократією в тісна звязь, яка помагає в съому, що бюрократія має виконувати розпорядки міністерства.

З другого боку знов міністерство відповідає за свою діяльність і за підвалдини собі урядників перед законодатною владою, перед парламентом. І тим способом законодатна власті стоїть над правителством. Вона може потягнути до відвічальності всіх міністрів, отже і президента, і допровадити через ухвалене недовіри до уступлення такого правительства.

В республіках се зовсім ясно виходить і се зрозуміло. Але якже ся справа представляється ся в сих конституційних державах, де стоїть на чолі монарх, який, як звісно, ні перед ким не відвічальний?

Отже тут зроблено так: монарх не відвічальний за свої вчинки, але йому не вільно нічого зробити без згоди президента міністрів. І тому кожде розпорядження монарха

ху мусить бути підписане президентом міністрів, інакше воно незаконне. А підписуючи розпорядження монарха, президент відповідає перед парламентом за нього, і очевидна річ, що президентові віставлена свобода підписати письмо монарха або ні.

Тим способом, як ми бачимо, власті монарха в конституційних державах обмежена і законність управи забезпечена.

4. Судові власті в державі.

Кромі управлюючої власті, що в кождій державі судова власті. Ся власті виконує суд, як між горожанами держави, так і рішав непорозуміння між управою і горожанами і між самою управою. Вона виконує свою власті згідно з законами. Крім судових урядників, назначених міністерством справедливості, бувають ще покликані звичайні горожане до рішення судових справ. Се т. зв. горожанські суди, які рішать, чи даній горожанін винен в тажкім злочині чи ні. Відповідно його рішенням, так чи ні, судові урядники назначають кару відповідно до закона.

(Далі буде).

вробимо ві одногого кроку для обмеження національних прав і національної незалежності фінського народу і не вробимо ніяких кроків, що обмежують національну незалежність якоб тобі ві було нації із числа тих, що увіходять або хотять входити у склад Російської Республіки.

Ми обвинувачуємо Раду в тому, що прикриваючись національними фразами, вона веде дійсно буржуазну політику, яку давно уже виявляє не визнаючи союзів та союзницької влади на Україні.

Між іншим, Рада одмовляється скликати по вимаганню союзів України краївий з'їзд українських союзів негайно.

Ця двозначна політика, що не дає нам можливості визнавати Раду повноправним представником працюючих мас Української Республіки довела Раду в самий останній час до кроків, що означають знищення всякої можливості згоди. Такими кроками з'явилася на нас перед деорганізація фронту. Рада переміщає й забирає односторонніми наказами українські частини в фронт, руйнуючи таким чином єдиний загальний фронт до розілу, який може вдійснитись тільки шляхом організованої згоди урядів обох республік. У других Рада розпочала роззброєння союзівського війська, яке було на території України.

Далі Рада підтримує калединську змову й повіттяння проти союзівської влади, посилаючись брехливо на «автономне право» Дона та Кубані, прикриваючи цим калединські контрреволюційні виступи, що йдуть в розріз з інтересами й вимаганнями величезної більшості трудового коозацтва.

Рада пропускає через свою територію військо до Каледина, одмовляючись пропустити військо проти Каледина. Ставши на цей шлях нечуваної зради революції, на шляхах підтримки влізів ворогів, як національної незалежності народів Госпії, так і союзівської влади, ворогів тих працюючих мас, яких експлюстують, Рада примусила б нас без усяких вагань проголосити її війну, навіть як би П уже цілком формально визнали органом загальнодержавної влади незалежної буржуазної Республіки Української.

Тепер же, вважаючи на всі вимісказані обставини, Рада народних комісарів ставить Ц. Раді перед ліцем народів Української й Російської Республік таке запитання:

1) Чи береться Рада одмовитись від деорганізації загального фронту;

2) Чи береться Рада не пропускати надалі без згоди Верховного Головнокомандуючого ніяких воїнських частин, що направляються ся на Дон, на Урал та в інші місця;

3) Чи береться Рада допомогати революційному війську в дії його боротьби в контрреволюційним кадетським і калединським повстанням;

4) Чи береться Рада припинити роззброєння союзівських полків й робітничої красної гвардії на Україні й повернути негайно зброяючи, у кого П забрано.

Як що завдовольняючи відповіді на ці питання не буде отримано протягом 48-ми годин, Союз народних комісарів вважатиме Раду у стані одвертої війни проти союзівської влади в Росії й на Україні.

Союз народних комісарів.

Предсідатель союзу народних комісарів В. Ульянов (Ленін). Народний комісар в справах закордонних Л. Троцький.

Відповідь Генерального Секретаріату на заяву большевиків.

У відповідь на декларацію союзу народних комісарів Великоросії, Генеральний Секретаріат На-

родної Української Республіки цим заявляє:

Генеральний Секретаріат в заяві народних комісарів про те, що вони визнають Українську Республіку, вважає неприпустимим, або ж сумірною самим собі. Неможливо одночасно визнавати право на самовизначення „аж до відокремлення“ і в той же час робити грубий замах на це право, накидаючи свої форми політичного ладу державі, яка самовизначалася, як це робить союз народних комісарів Великоросії що до народної Української Республіки.

Генеральний Секретаріат рішуче однією всієї намагання народних комісарів вмішуватися в справу упорядкування державного і політичного життя в Народній Українській Республіці. Претензії народних комісарів на керування українською демократією тим менше можуть мати яке-небудь вправдання, що ті форми політичного правління, які накидають Україні, дали на території самих народних комісарів такі наслідки, що цілком не викликають захвисти.

Поки в Великоросії розвивається анархія, економічні, політичні та господарські розрухи, поки там панує груба самоволя та нищення волі, яку одвоювали у царизму революції—Генеральний Секретаріат не визнає потребним повторювати цю сумну спробу на території українського народу.

Українська демократія в особі українських рад, солдатських, робітничих і селянських депутатів, які зорганізувались в законодавчому органі Центральній Раді та в Уряді II Генеральному Секретаріату цілком завдолована як складом цих органів, так і переведеним в життя волі.

Центральною Радою незавдоволені великоросійські елементи чорносотенного, кадетського і більшевицького напрямків, які, певно, більше хотіли б другого національного складу Ради. Але Генеральний Секретаріат дас повну можливість відзначеним елементам виїхати з території України до Великоросії, де Іхні національні почуття буде завдоволено.

Маючи це на меті, українські солдати розброяли анархично настроєних великоросійських солдатів, які робили змови проти влади українського народу й загрожували внести в життя України криваву братобівничу війну, анархію і всюту розбещеність, яка панує на території народних комісарів. Солдати ці одержали можливість безборонно виїхати в межі власної держави. Відтіль витікають і другі відповіді на запитання союзу народних комісарів.

Єдність фронту визнає і Генеральний Секретаріат Української Народної Республіки. Але після того, як рада народних комісарів Великоросії розрійнувала цей фронт, додавши в нього повну деорганізацію, після того, як більшевицькі частини покидають позиції й огорожують фронт, Генеральний Секретаріат не вважає можливим тільки силами українських частин охороняти всю величезну лінію фронту. Тому-то він однією з північно-західного фронту української військо на український фронт (об'єднавши в теперішній час південно-західний й румунський фронт).

Роблячи це за-для визволення хоча би однієї частини фронту, од цього завдання Генеральний Секретаріат не одступить ні перед якими перешкодами.

В ім'я ж дійсного зміщення єдності фронту, настільки потрібної для успішного досягнення загального миру, Генеральний Секретаріат пропонує союзу народних комісарів пропинити ворожу діяльність проти українських частин, які в зараз по межами Української Республіки, і не заважати генеральному секре-

таріату в його роботі по проведенню в порядок розрійнованих діяльності великоросійських частин, частин української армії, потрібної для оборони як України, так і всієї Росії.

Що ж до другого питання про пропуск військових частин через територію Народної Української Республіки, то Генеральний Секретаріат займає цілком повну позицію: він визнає право на самовизначення кожної національності або країни аж до відокремлення.

Тому накидати Великоросії, Дону, Уралу, Сибіру, Бесарабії або кому другому свого розуміння політичного управління, Генеральний Секретаріат не вважає логічним і можливим. Тим більш не вважає правильним допомагати одній країні накидати другій. Проте Генеральний Секретаріат вважає необхідним сформування центральної влади всієї російської Республіки. Але для цього він пропонує другі методи, ніж ті, які вживав союз народних комісарів. А саме: 1) охоча згоди всіх країн і народів, Великоросії, Сибіру, Кавказу, Кубані, Дону, Криму й др. на таких умовах: уряд мусить бути однородно-соціалістичним від большевиків до народних соціалістів.

Тільки такий уряд має право розв'язувати питання миру всієї Росії. I, нарешті, що до четвертого питання, чи буде Рада роззaborювати неукраїнські полки, Генеральний Секретаріат заявляє, що на території Української Народної Республіки влада належить демократії України. Всієї замахи озброєною силою на цю владу будуть придущуватись тою ж силою. Через те Генеральний Секретаріат для того, щоб уникнути братобівничої війни пропонує союзу народних комісарів викликати більшевицькі полки з України. Генеральний Секретаріат ніяких перешкод до виходу Іх чинити не буде. Так само союз народних комісарів мусить дати можливість українським частинам безпечно проходити з Великоросії й з фронтів до України.

Стан війни між двома державами російської Республіки Генеральний Секретаріат вважає смертоносним для дії революції й для перемоги інтересів робітників та селян. Генеральний Секретаріат всіма способами уникав крівавих засобів розвязання політичних та державних питань. Але коли народні комісари Великоросії, беручи на себе всі наслідки майбутнього лаха братобівничої війни, винудять Генеральний Секретаріат приняти Іх визов, то Генеральний Секретаріат цілком певен в тому, що українські солдати, робітники і селяни обороняючи свої права й свій край, дадуть належну відповідь народним комісарам, що відмінюють руку великоросійських солдатів на Іх братах Українців.

Секретаріат дбає про організацію морського секретарства. Доводить ся про Чорне море подумати Урядові Української Республіки, бо на йому треба звести перемир'я та організувати відносини з побережнimi федеральними краями.

(«Нова Рада»).

ротьби большевиків, як нечесні, В. Винниченко заявляє, що Генеральний Секретаріат дбає про утворення федерального Уряду. Пропускати військо областей, які опреділяються як федеральні, коли вони хочуть рушити до себе до дому,—Секретарія буде й далі. Знаючи, що большевицькі ешелони йдуть у федеральні краї на горожанській війні, Секретаріат Іхніх ешелонів не пускатиме через Україну і не пускатиме.

Большевики хотіть нам накинути свою думку, свою волю. А ми хочемо робити й жити по своїй волі! Ми маємо свою, своєрідну позицію, українську думку і нічесі ми не хочемо слухатись (Олески). На Україну сунуть петроградські анархисти. Больше ви хотіть брудним чотом затоптати нашу молоду відроджену націю. Але ми не дамо, щоб петроградське білото затопило чисту течію нашої молодої Республіки. (Великі Олески).

Серед нас симпатія до большевиків уже падає. Але большевики роздувають страсті нас, називаючи Центральну Раду контрреволюційною. Ми будемо тепер кожного дня давати відчит перед нашим парламентом, щоб усі знали, що і як ми робимо. Обвинувачення нас в контрреволюційності тільки смішне.

Ми послали зараз мирну делегацію в Брест, яка, вернувшись, розкаже всім правду про свою участі в мирних переговорах. Ми умови ми ховати не будемо. Але й ті умови, які сепаратно пропонують большевики, для нас не підходять.

Уряд народних комісарів та Кріленко роблять заходи проти Установчих Зборів. Коли в Центральну Раду висловилась за активну підтримку Установчих Зборів, Й додався би уважно заміти ся цею справою. Поки що назріла потреба перенести Установчі Збори в якесь інше місто, а не лишати Іх в Петербурзі.

Секретаріат дбає про організацію морського секретарства. Доводить ся про Чорне море подумати Урядові Української Республіки, бо на йому треба звести перемир'я та організувати відносини з побережнimi федеральними краями.

(«Нова Рада»).

ЗАКЛИК ВІЙСЬКОВОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ ПЕТЛЮРИДО ВІЙСЬКА.

В „Кіевской Мисли“ з дня 14. грудня 1917. року надруковано слідуючий заклик Генерального Секретаря військових справ Петлюри до війська, який вчасті відкриває завісу на ті причини, що змусили Українців до роззброєння російських частин на Україні:

„До війська українського, до тих, хто завоював свободу нашої України, хто помогав Українській Центральній Раді здобути землю нашу трудащому народові, хто вернув нашому народу країві забрані російськими царями права й вільності, звертається за допомогою:

Військо українське—козаки і старшина!

Нашій землі, нашій свободі загрожує страшна небезпека. Вороги молодої української Республіки піддімають на неї руку й хотять наш трудачий народ повернути в неволю.

Зараз на Україні через воєнний час знаходить ся багато російських солдатів. Прибувиши сюди, щоб обороняти землю від зовнішнього ворога, вони хотять правити нашою Україною не так, як того бажає наша селянин, робітник і вояк, а навпаки, проти волі української революційної демократії.

Вони хотять нам навязати свої закони, хотять нашу землю відібрати у загальної російської казни, тоді як Українська Центральна Рада й Генеральний Секретаріат дбають про

Південної Української Республіки відповідно до відокремлення.

Що ж до другого питання про пропуск військових частин через територію Народної Української Республіки, то Генеральний Секретаріат займає цілком повну позицію: він визнає право на самовизначення кожної національності або країни аж до відокремлення.

Тому накидати Великоросії, Дону, Уралу, Сибіру, Бесарабії або кому другому свого розуміння політичного управління, Генеральний Секретаріат не вважає логічним і можливим. Тим більш не вважає правильним допомагати одній країні накидати другій. Проте Генеральний Секретаріат вважає необхідним сформування центральної влади всієї російської Республіки. Але для цього він пропонує другі методи, ніж ті, які вживав союз народних комісарів. А саме: 1) охоча згоди всіх країн і народів, Великоросії, Сибіру, Кавказу, Кубані, Дону, Криму й др. на таких умовах: уряд мусить бути однородно-соціалістичним від большевиків до народних соціалістів.

Тільки такий уряд має право розв'язувати питання миру всієї Росії. I, нарешті, що до четвертого питання, чи буде Рада роззaborювати неукраїнські полки, Генеральний Секретаріат заявляє, що на території Української Народної Республіки влада належить демократії України. Всієї замахи озброєною силою на цю владу будуть придущуватись тою ж силою. Через те Генеральний Секретаріат для того, щоб уникнути братобівничої війни пропонує союзу народних комісарів викликати більшевицькі полки з України. Генеральний Секретаріат ніяких перешкод до виходу Іх чинити не буде. Так само союз народних комісарів мусить дати можливість українським частинам безпечно проходити з Великоросії й з фронтів до України.

Стан війни між двома державами російської Республіки Генеральний Секретаріат вважає смертоносним для дії революції й для перемоги інтересів робітників та селян. Генеральний Секретаріат всіма способами уникав крівавих засобів розвязання політичних та державних питань. Але коли народні комісари Великоросії, беручи на себе всі наслідки майбутнього лаха братобівничої війни, винудять Генеральний Секретаріат приняти Іх визов, то Генеральний Секретаріат цілком певен в тому, що українські солдати, робітники і селяни обороняючи свої права й свій край, дадуть належну відповідь народним комісарам, що відмінюють руку великоросійських солдатів на Іх братах Українців.

Секретаріат дбає про організацію морського секретарства. Доводить ся про Чорне море подумати Урядові Української Республіки, бо на йому треба звести перемир'я та організувати відносини з побережнimi федеральними краями.

(«Нова Рада»).

З Засідання Малої Ради.

Засідання 2-го грудня.

Повідомлення В. Винниченка.

Голова дав слово представникам 1-ої армії. При голосних оплесках присутніх представників армії привітав Центральну Раду і обіцяв боронити П од усіх нападів.

Слово по-за чергою дает ся Голові Генер. Секр. В. Винниченкові для повідомлення про подП в Києві. В. Винниченко говорить твердо, коротко і рішуче.

Большевики перемогли Тимчакове Правителство тому, що це правительство не мало сили і позиції його була хибка. Вони хотіли ті саме зробити з нами, але наша позиція інша, ніж Тимч. Уряду, і наша сила також інша. В боротьбі поки що перемогли ті, хто був дужчий. (Олески).

Охарактеризувавши методи бо-

те, щоби земля через земельні комітети перейшла в руки українських селян.

Українське військо через свої полкові, дивізійні, корпусні та армейські ради признає одною законою владство на Україні Українську Центральну Раду, обрану на віздах робітничих, селянських і військових депутатів, і Генеральний Секретаріат, а означені вище салдати намагаються всю владу в краю захопити в свої руки і навязати нам свою волю з Петрограду.

Як тільки запанувала свобода на нашій землі, Центральна Рада оголосила Українську Народну Республіку.

Я, як Генеральний Секретар військових справ, зараз же сповістив про це по радіотелеграфу і телеграфу все українське військо. Однак, як зараз виявилось, моя повідомлення не дійшло до українських вояків: воєнно-революційні комітети большевиків у багатьох місцях його не перепустили. Я посилаю інчі телеграми, повідомлення та накази українському війську, а комітети все це ховають і держать наших салдатів у невідомості, відривають від української народної революційної влади, навмисне роблять так, щоби наші вояки не знали нічого про те, що робить ся у них дома на Україні. Приходять вісти, що нашим воякам—Українцям забороняють іхати в північного та південного фронтів на український фронт і обороняти свою землю.

І ось ставка верховного головнокомандуючого видала приказ послати в Київ большевицький полк, неначе в нас самих немає власного війська. Задумано аробити цілій похід проти Української Центральної Ради.

Українське правительство творить новий лад, новий порядок на нашій землі, дбає про те, щоби селяни нарешті дістав землю ї волю, щоби робітник міг свободно працювати над поділенинням своєї долі, щоби нарешті була закінчена віна і прийшов мир, а йому в цій справі робітник перешкоди та закладають ломаки в колеса. Одночасно ріжні зайди, погромщики та провокатори чинять погроми, грабують села, силово вивозять хліб із нашої України, роблять насильства над селянами; плач і стогн стоять на Україні.

Охороняючи права нашого трудащого народу і права Української Народної Республіки від нападів, обороняючись від ріжних небезпечних людей у ріжких військових частинах, а в першу чергу в Київі, столиці України, довелося розбройти де кілько таких частин.

Повідомляючи про це українських вояків на фронті і в тилу, закликаю їх в цей тяжкий для України час твердо стояти на охороні прав Української Республіки і не допускати перевозки по залишених ворожих до Української Республіки ешелонів, не допускати непорядку, ні погромів, ні нападів на Українців.

На Україні ми, мешканці України, власними силами заведемо порядок і спокій. А ті, хто буде шкодити нам у цій справі, нехай відкажуть звідси—жаліти не станемо.

Вояки-Українці! Ви разом з селянами і робітниками здобули волю Україні!

Ви й тепер, коли загрожує страшна небезпека, повинні, як вірні сини свого народу, спасати свій край від загибелі, спасати свою землю і дати нарешті нашим жінкам, дітям і батькам захист по людському на своїй вільній Україні.

Генеральний Секретар військових справ С. Петлюра.

З Української Республіки.

Україна й большевики.

Нижче подаємо за київськими часописами, „Новою Радою“ і „Робітничу Газетою“, в 13. по 24. грудня і. ст., вісти про заходи України проти московсько-большевицького руйнування України. В цих дніах там мабуть інші події відбуваються і вже маємо окремі вісти про те, що там приходять до згоди, але в коріні боротьба ще кипить і буде довго кипіти.

Заходи проти приїзду большевицького війська на Україну.

Позачора пізно ввечері в Київі одержано було офіційні відомості, що ставка посилає в Київ большевицький полк другого гвардійського корпуса.

У відповідь на це генеральний секретар військових справ С. Петлюра послав по безперервному дротові таку телеграму: „Важаю це розпорядження нарушенні прав Української Народної Республіки. Жадного пересування війська по території України без попереднього порозуміння я ніяк не допушту“.

Другу телеграму С. Петлюра розвіслав такого змісту: „Повідомляю начальників військових округ Української Народної Республіки, начальників залог та всього українського війська, що військові ешелони не мають права від в'язати, ні переїжджати без спеціального на-казу військового генерального секретарства та відповідних органів. Дозволи на пересування ешелонів мають силу в тім разі, коли ешелони мають документи і посвідки від українських комісарів та українських організацій“. (Н. Р.).

Приготування большевиків до нападу на Україну.

Большевики дали громадять військо для походу проти України. Большевицькі частини збираються в Гомелі, Орші і Брянську. Але се-гуртування війська єде дуже помалу і неохотно. Бували випадки, що частини відмовлялися виступати. (Р. Г.).

На українсько-большевицький фронт.

Згідно з відомостями між Гомелем та Бахмачем скупчуються сили обох ворожих сторін. Большевики збираються від ст. Міна. Залізнична колія в багатьох місцях розібрана. Українці вживають усіх заходів до того, щоби дати гарну зустріч наступаючим. Ворожі лінії одна від другої лежать в 30—33 верстах. (Н. Р.).

Концентрація сил большевиків.

Політичний одділ Генерального військового секретаріату одержав вістку, що большевики скупчують свої сили коло Брянська (на Куршані), куди вони послали вже два корпуси.

У військовому генеральному секретаріаті одержано телеграми, в яких сповіщається, що в казанського, московського та іркутського округа виступили на оборону України українські полки. (Н. Р.).

Розгруска Київа.

З огляду на велике скупчення в Київі людності та різких установ Генеральний Секретаріат признає потрібним відновити діяльність комісії при штабі військової округи в справі розвантаження міста.

Щоби зменшити наїзд нової людності, заведено буде правила для в'їду в Київ по особливих посвідках, які будуть доводити, що певний людина справді хоче бути в Київ. Як один із способів розгруски Київа є думка вивезти з Київа в глибину Росії деякі шпитали та установи, перевезені сюди з других міст. („Nova Rada“).

Мобілізація вільного козацтва.

Після одержання ультиматума Ради народних комісарів, Генеральний Секретар С. Петлюра по порозумінню з радою вільного козацтва видав наказ про мобілізацію вільного козацтва по всій Україні. Вільне козацтво доглядатиме за порядком по містах та залізницях. (Н. Р.).

Закриття границь України.

Генеральний Секретаріат зробив наказ про закриття границь України. (Н. Р.).

Оборона границь України.

Генеральний Секретаріат вжив різучих заходів для оборони границь України. На границях розставлено військо всіх гатунків зброя. На територію України допускатимуться тільки громадяне Української Республіки. (Н. Р.).

Українські пашпорти.

На своєму засіданні Генеральний Секретаріат принципіально вирішив видавати особливі українські пашпорти від імені Української Народної Республіки тим громадянам України, які мають за чимсь виїзджати за кордон. (Р. Г.).

Від Генерального Секретаріата великоруських справ.

(Офіційно).

В секретарство великоруських справ поступили відомості, що в деяких околицях України агітатори проти Генерального Секретаріату й Центральної Ради називають розброянням большевиків і висилку ІХ за межі Укр. Республіки—походом проти великоруської національності. Я, як генеральний секретар по справам великоруської національності, вважаю своїм обов'язком подати от-се до загального відома:

Розброянням большевицьких частин і висилка розброянних салдатів за межі Української Республіки мають на, меті лише боротьбу з анархією та спробами насильством порушити права Української Народної Республіки.

Всі заходи в сному напрямку затверджені однодушно Центральною Радою й усіма членами Генерального Секретаріату та зовсім не мають характеру національної боротьби або недовірія, бо простують до забезпечення всіх і добра всього населення України.

Генер. Секретар великоруських справ Д. Одінець. (Р. Г.).

Українізація армії.

На фронті українізація частин єдні швидко й справно. Останніми днями українізувалися: 10 і 11 ліх. дівіль 10 і 26 армейські корпуси. З Гжатська вийшла в Київ кінна бригада—колишні гусарські та уланські полки, які зараз називаються „кінними козачими полками“.

Головні частини українського 21-го

корпусу задержали большевики біля Річиці, але українські 1. і 12. армії представили большевикам ультимативно домагання пропустити 21. корпус, грозячи в відміку відмови—послати військо для підмоги 21-му корпусові. (Р. Г.).

Арест міської українії. Ради.

7. грудня большевики розгнали в Мінську українську Раду. Арештовано 30 членів Ради. Решта виїхала в Київ або в українські військові частини.

В Мінську відбувається зараз з'їзд Білорусів. На йому обговорюється справа арешту Укр. Ради. З'їзд виступив з протестом проти вчинків большевиків та з домаганням увільнення арештованих. (Р. Г.).

Заява Українців-слухачів Військової Академії.

До військового генерального секретарства надійшла така телеграма від Українців-слухачів Військової Академії Генерального Штабу:

„Офіцери-Українці, слухачі старшого і молодшого курсу Академії Генерального Штабу, в числі 20 душ, готові і щасливі будуть віддати і прикласти всі свої сили та досвід до роботи на Україні. Голова капітан Якименко.

(„Nova Rada“, ч. 197).

Уступлення Петлюри з військового секретаріату.

Серед українського правительства зайшли важні зміни. На місце міністра війн. Петлюри, який зорганізував армію України, вступив адвокат Порш, а дальші зміни вказують на можливість зменшення гострих противництв, які досі були між Україною та осередніми державами таї між Україною і Петроградом. „Діло“.

Статут українського війська.

В військовому генеральному секретарстві розробляється проект статуту українського війська. По цьому проекту всі чини в українському війську мають бути скасовані, а замість того будуть тільки відповідні посади. („Nova Rada“).

Вказівка Укр. Ц. Ради для делегатів.

З Берліну доносять після часопису „Форвертс“: від Львова сповіщає одна особа, що вернула ся з Київом і має зносини з Радою: Українські делегати для переведення миру дістали вказівку згодома ся на утворення незалежної Польщі в межах етнографічних областей (там, де мешкають Поляки). Холіцька, Підляська і Волинь мають пристати Україні. Як що Галичину було віддлено від державного зв'язку з Австро-Угорщиною, то до Польщі мають припасти тільки велике князівство Краківське, Освенці (Авшів) і Заочі, а королівство Галичина і Володимирія (від Володимира Великого по нім. Льодомерія) має бути прилучена до України. („Frank. Zeit.“ ч. 15).

Роля України на Установчих Зборах.

Корреспондент „Під Парижем“ телеграфує: Я знаю з певного джерела, що Троцький висказався при в'їзді до Вересія-Литовського про Україну від спокоєм: соціал-революціонери, члени Установчих Зборів, поєдналися з лівими російськими соціал-революціонерами, які творять союз з большевиками. Основні цільогові поєднання є: признання федеративної республіки в Росії і признання влади Совєтів в боку Установчих Зборів.

новчих Зборів. Завданням Установчих Зборів в вияснення головних начерків російської політики, підписанні (потверджуюче) маркового договору, ратифікація потвердження земельних розпорядків, конфіскація банків, контроля робітників і знесення всіх внутрішніх і зовнішніх державних довгів. Після полагодження цих питань розважуться Установчі Збори і в кожній незалежній державі має кожна поодинока федерацівна держава у себе перевести вибори і скликати у себе Установчі Національні Збори.

Це в програмі українських соціалреволюціонерів, які думають, що 80 членів Іхньої партії в союзі з російськими лівими соціалреволюціонерами і 200 большевиками будуть становити більшість на Установчих Зборах. Соціалреволюціонери центру і правого відтинку стверджують зі смутком відпад України від Росії. („Рейхспост“, ч. 20).

Шоворот Українців—войків на Україну.

Згідно з відомостями, українські військові частини в північного фронту, не зважаючи на всі труднощі—приближають ся до України.

Генеральна Морська Рада получила донесення, що делегація Українців—матросів була у військового народного комісара Дубенка і заявила, що коли моряків Українців з Балтійського флоту не буде добривально відпущені на Україну, то вони відідуть самовільно, не рапуючись. (Р. Г.).

Розбросення большевицьких oddілів.

З Бердичева повідомляють, що розбросення большевицьких oddілів на півд.—захід. фронті йде успішно. В Іванківці окопався ескадрон кавалергардського полку, але під напливом українських панцирних машин піддався без супротивлення. При розбросенні інших ескадронів не треба було й погроз. Вони визнали владу Генерального Секретаріату і здали зброю та полкове майно по опису. (Р. Г.).

Розказ українського командаста Стогова.

Російський співробітник бердичівського „Бунду“ оповіщає: Українські часописи доносять, що на південному фронті став головнокомандуючим ген. Стогов, який видав пріказ до армії, в якім говорить ся, що він стоїть на становищі не мішати ся в політичну боротьбу армії. Війська на південному фронті стоять на українській землі, одержують харчі в українській землі, довожені українською залізницею за приказом Укр. Центральної Ради—тому вони мусять призначати найвищою свою владу Українську Народну Республіку. (Gen. Anz. ч. 13).

Московська автономія на Україні.

Генеральний секретар московських національних справ Д. Одинець розіслав по всіх школах України запитання про число учнів—Москалів. Це запитання розіслано в звязку з проектом передачі всіх „руських“ шкіл в завідуванням секретарства московських національних справ. „Нова Рада“.

Привітання Центральній Раді від Білорусів.

З купи привітань подаємо ще одно менш одноманітне:

„Беларуская центральная вайсковая рада, сподняючи комітет 10. ноября.

Щирия вітаєм Цябе сестра дорогая Україна. Висока падняла ти съязг свободы. Українська Республика

бліка хай будзе яркай звездой на шляхах усіх народу. Жыві і красуйся дорогая Україна. (Р. Г.)

Заява українського правительства.

Українське інформаційне бюро в Штокгольмі оголосує дні 6. січня заяву Генерального Секретаріату, як українського правительства, до Совету народних комісарів Великоросії, в якій говорить ся:

Генеральний Секретаріат в повно рішучістю відбиває всі спроби народних комісарів мішати ся в справі будування політичного життя в українській Республіці. Змагання народних комісарів до керування українським демократією можуть бути тим менше оправдані, коли форми політичної влади, які вони хочуть накинути Україні, показали на території народних комісарів такі наслідки, яким дійсно не можна завидувати. Як довго у Великоросії поширюється анархія, як довго там панує політичний і господарський розстрій, як довго там має верх гола насильство і зділення всякої свободи, яку вирвали революція від царизму,—уважає Генеральний Секретаріат непотрібним повторювати цей сумний досвід (експеримент) на території українського народу.

Незадоволені повним демократичним складом Центральної Ради, Великоросії, себто чорносотенці, як і елементи кадетського й большевицького напряму, мають повну спроможність опустити простори України і уdatи ся до Великоросії, де Іхні національні почуття можуть бути вдоволені. Тому в тій цілі анархістично настроєних великоруських салдатів розбрabo українське військо, і вони без перепон можуть відійти до своїх держав.

„Генер. Анцайгер“ ч. 12.

Голоси преси про Україну.

З нагоди теперішніх подій, в яких Україна грає визначну роль в європейській політиці, як за Богдана Хмельницького, заговорила про Україну вся європейська преса. У всіх доступних нам часописах стрічаємось більші, або менші статті про Україну. Побіч безстронної статті у „Франкfurter Цайтунг“ ч. 360 подала і франкfurтська часопись „Ген. Анцайгер“ ч. 9. довшу правдиву відповідь на питання: Що то є Україна? При кінці пише з нагоди прибуття Українців на мирові переговори таке:

„Українці горді своєю національною підтоменістю, сила якої проявилася ся так скоро здійсненням бажанням до політичної окремішності. Вони горді своєю сильною ріжкінією в говорі, свою відмінною від російської новою. Вони плекають зі свідомістю і піклуванням свою власну літературу, яку давило по можности царське правительство, а Іхні ще, співвець пісень Шевченко, в творах якого находити сильний вираз мягкий і повний фантазії дух народний, став національним героем. Українці привезують ся знову до давніх традицій, які давило царське правительство.

...Той „універсал“ в 21. листопаду 1917., який проголосив засновання української республіки, має тому характер явища природної стихії. Нове зерно на старій занедбаній землі заповідає розкнування задержаних сил, нове ріжкініє, багате плодами житте!“ (Gen. Anz. ч. 9).

ЗА САМОСТІЙНУ УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКВУ.

„Новая Жизнь“ в 28. грудня 1917. року подає дуже цікаві відомості про рух за незалежністю української церкви від московської. „Стаг“

святого протесту проти казацького православія, який підняли Українці, гуртує коло себе все нові й нові ряди.

На український бік перешов бувший володимирський архієпископ Олексій і зайняв посаду там-часового голови української церкви. Церковна українська Рада вимагає від київського митрополита Володимира, щоби він покинув Київ, і заявляє, що митрополічий палац потрібний для нового владики Олексія, якого призначає ціла Україна.

Архієпископ Олексій видав цим днім відозву до народу про непідlegість української церкви московському патріархові і запропонував не поминати під час служби Божої „святішого Тихона“.

В особливому листі до „Кіевлянина“ архієпископ Олексій говорить про мотиви, що спонукали його приєднати ся до Українців. „Я Українець і не соромлюсь і не боюсь заявити це голосом. Я любив і люблю народ, до якого належала моя родина, мої діди і предки, серед якого я родився й виріс, мовою якою я співав. Я не можу не бути Українцем, як дуб не може перородитися в березу, а липа в сосну. Я не можу перевернутися в якусь ентомографічну мішанину афіна, черемиса, чуваща і т. д.

Але прошу вірити, що я до кінця моєgo життя зостануся православним архієрем, як б тяжке й зліднене те життя не було, і не зраджу тієї святої віри, за яку билися в рядах запорожців мої предки“.

Цей виступ архієпископа зробив велике враження в церковних кругах. Право крило собора (московського, церковного. Ред.) підняло питання про віддання „архієпископа-схізматика“ церковний анафемі (прокляттю).

Церковний недол на Україні все зростає. Останніми дніми до Катеринславу прійшов комісар від української церковної Ради і показав духовній консисторії свої широкі уповноваження, скріплені підписом архієпископа Олексія. Він поставив до духовенства домагання негайно перестати гадувати на службі Божій патріарха, видати відозви до населення за автокефальну (самостійною) управою церкви і зарядження виборів до українського церковного собору, який, як відомо, має відбутися в останніх числах грудня.

З РОСІЙСЬКОГО ЖИТЯ.

— Установчі Збори після петроградських звідомлень Гаваса мають досі 495 членів, з яких 260 місць припадає на соціалреволюціонерів, 150 на большевиків. Посол з Тобольська Михайліенко прибув до Петрограду. Він має заступати тимчасове правління свібірської республіки на Установчих Зборах. Вони будуть відкриті мабуть дні 21. січня. Конгрес послів від війська і флоту і всі організації робітників і салдатів підіпирає ці Установчі Збори.

— Свобода самоозначення народів находить у большевиків тільки признання на слові, а не на ділі. Для 1. січня скликано у Мінську Вілоруську Раду. Та II обступали довкола большевицькі війська і розігнали скорострілами, як естонський Сейм і зібрали у Ревелі. В Бахчисарай, де не слага рука большевиків, відкрито Татарський Національний Конгрес, який проголосив себе парламентом татарської республіки на півострові Криму і вибрав Виконуючий Відділ для установи красного правління.

— Сумний образ Росії змальовує англійський справоздавець „Times“: Від кількох днів в Петрограді

бувало або дуже мало хліба, або зовсім його не було. Короткі пропозиції залізницю, що коштували перше 50 коп., коштували зараз 20 рублів. Плюндрування, вломи і замордування відбуваються в ясний божий день. Недавно зроблено напад на англійський дім і зрабовано 11.000 рублів. Офіцери, які устутили з армії перед глушуванням салдатів, роблять тепер звачайні роботи, щоби себе виживити. Потяги приходять до Петрограду з вибитими вікнами, вирваними одвірками і сидженнями та з розбитими зеркалами. В області, де шаліє гарячанська війна, вірвано залізничні рельси, і рух переворюється. Вся дістава живності і транспорт розбитий.

— В Севастополі большевицькі матроси удалили великі убивства на протязі двох днів. Поверх 60 офіцерів, між ними 4 адмірали і 1 генерал, убито. Більшість з них становили колишній виділ, який 1912. року за царського правління проводив слідство в справі бунту матросів революційного союзу: тоді то признано винними 17 матросів, яких покарано смертю або заслано. Всіх офіцерів одного корабля виведено до вежі Малахова і там постріляно. Командант чорноморської флоти адмірал Немеч пішов на власне жадання у відпустку через ці насильства.

— Фінансовий крах Росії змальовує з Галаванди „Національтіденде“ на основі звідомлень „Дня“: Большевицький народний Комісар для фінансів подає в Совет народних комісарів дуже пессимістичне звідомлення про фінансове положення Росії. Вже після двохмісячного правління мусили большевики призвати цілковиту руку фінансів. Звичайні податків у державі ніхто не платить, всі жерела доходу перестали існувати, державні доходи припинилися, а різкі монополії на торговлю зближеним, торговлю господарськими машинами і на оголошенні стоять тільки на папері. Головне джерело доходу, залізниці, не вносять до каси нічого: залізниці уживаються ся виключно до даремної проїздів салдатів, матросів, членів червоної гвардії, які безупинно Іздають без ніякого зайняття. Одиночне джерело доходів є биття банкнот. Безупинно бути ся банкноти у Петрограді, а міністер фінансів предкладає бити ще в Москві ці паперові гроші.

ВІСТИ ЗІ СВІТА.

УМОВИ МИРА, ПОСТАВЛЕНІ ПРЕЗИДЕНТОМ ВІЛЬЗОННОМ.

Разом з мировими переговорами в Бересті Литовському ведуться переговори західних держав з осерединніми державами на віддалі, промовами поодиноких міністрів всіх воюючих держав. Недавно таку промову мав Вільзон, в якій поставив 14 точок, які мають бути умовами миру. В цих умовах в право на розвиток кожного народу, свобода передвику на пролівах моря, господарська свобода. Після швейцарських днівників 11 точок його можуть прийняти осерединні держави, тільки справу Ельзас-Лотарингії, справу великої Польщі і справу національних границь Італії—не можуть прийняти осерединні держави. („Gen. Anzeiger“ ч. 10.)

АНГЛІЯ ВИВІРАЄТЬ СЯ З РОСІЇ.

Після донесення зі Штокгольму починають Англійці зносити свої становища для підвідних суден на фінляндські заливи. Англійські офіцери виїхали з Гельсінфорса разом із салдатами і технічними силами з Швеції до Англії. Так само з Архангельська виїхала англійська залога через Швецію. („Gen. Anzeiger“, ч. 9).

ОТВОРЕННЕ ЛИТОВСЬКОГО СЕЙМУ.

У Вільні отворився 10. січня семі під проводом литовського соєвітника д-ра Сметова і секретаря Клімаса. Змістом нарад була відбудова краю. Для полагодження цеї справи утворено кілька комісій.

(„Gener. Anzeiger“ ч. 12).

ІНДІЙСКИЙ НАРОД ВІДКЛИКАЄТЬСЯ ДО ВЕРЕСТЯ Й КИЇВА.

Представники індійського народу звернулися з проханням до мирової конференції в Бересті-Литовському, щоби на загальний конференції полагоджено справу Індії й Ірландії. З твою самою пропозицією звернулися до Української Центральної Ради в Києві, як до представника найбільшого поневоленого народу в Європі, заступити ся за визволення Індії. („Frank. Zeit.“ ч. 15).

Війна.

(Звідомлення осередків держав).

На східній фронті—перемиррія. На західній фронті в околиці Агентіїв і в околиці Lens почала ся жива артилерійна діяльність в боку Англійців.

Французи роблять наступи на північ від Реймса і в Шампансі, та на північ від Avocourt, та ці наступи відбuto.

На італійській фронті ожив артилерійний вогонь під Брентою.

На середземні морі затопили південні судна осередків держав 12 пароплавних кораблів поємності 36.000 тоннів.

3 таборового життя.

— Т-во „Січ“. В четвер, 3. січня, відбулися чергові звичайні збори т-ва. Після прочитання протоколу засідання Отаманної Старшини і наказу по полку, проф. Терлецький виголосив реферат на тему про сучасні події в Росії. „Дивно нам стає,— почав шановний професор— і навіть неймовірним здається ся те, що робить ся зараз в Росії. Власти воюють: стала велика катастрофа і замісце „великої, неподільної“ повстало ціла низка нових незалежних, окрім з національного і економічного боку однинця. Здається ся зробило ся щось небувале, через що цей факт ми і не можемо ніяк собі уявити“. Кількома анальгічними прикладами з історії професор довів перед присутніми, що події в Росії не є новина в історичному життю народів. В стародавні часи, ще за кілька сот літ під Різдва Христового, була велика македонська держава; повстало вона із невеликого Грецького племені, яке під проводом своїх царів Піліппа і головним чином його сина Олександра Великого, македонського, підбило під себе всіх інших гречеських народів: завоювало Персію, Єгипет і інші держави і стало наймогутнішою державою в світі того часу. Але, проістнівавши деякий час, македонська держава розпалася, бо не було в їй національного единства і спільніх економічних інтересів.

Після того повстало була велика Римська держава, до якої належали всі прибережні землі Чорного і Середземного моря в Європі, Малій Азії та Африці, а також ті землі, де сучасна Англія, Франція та части Німеччини. Держава ця повстала також при посередстві завоювань чужих земель і проістнівала довший час од Македонської, була найкультурнішою стороною того часу, але, проістнівавши кілька сот літ розпалася вона спершу на дві держави— східну Візантійську і західну

Римську. Соціальні взаємини між окремими станами Римської держави сприяли й конечному II упадкові: клас патріціїв (панів), що володіння величезними силами рабів, і чого не роблячи, вдався в підзато і роспушту, але що і не в силі був зтворити нових державних форм і давати опір наслідившим зовні ріжним варварським народам. Глюблений же клас рабів теж не міг мати ніякого патріотичного почуття й державного зв'язку до гнобительнико-держави і тому Римська держава невдовзі розпалася на багато нових. Візантійська ж продержалася довший час, поки не завоювали Пітурки.

Коло 700 років після Різдва Христового повстало була третя велика арабська держава; була це найбільша в державах, що існували до того часу; оснував П. Магомет, але крім сильної віри магометанської не мала вона ніяких зв'язків, ані національних, ані економічних і тому теж розпалася. Було ще кілька випадків розпаду великих держав, як у старих так і в новітніх часах нашої ери, але причина все та-ж сама: неоднакові соціальні взаємини між людьми.

Од великої македонської держави лишилась до наших часів лише назва невеликої македонської провінції на Балканському півострові, заселеної переважно болгарами та Сербами. На місці Римської держави є тепер Італійська, Португалійська, Іспанська, Французька, Англійська та де-кілька менших. Арабська держава не поширила по собі майже нічого, крім невеличкого племені в Аравії та деяких памяток про свою колишню культуру.

Порівнюючи соціальні становища старої Росії з наведеним, ми мусимо притягти до висновку, що рано чи пізно, а повинна була скотись також сама катастрофа і в Росії, а тому не будемо цим бентежитися, бо впала лише форми державні, самі-ж народи, заселюючі Росію, цілі, і від тепер творитимуть нові, сподівасясь, кращі форми.

Після реферату забрав був голос т. М., але за пізнім часом дискусія була відложена до слідующего четверга, і збори закінчилися.

С. Д-р.

— Таборове віче. В суботу, 12. січня, в школійній залі б. кляси, відбулося чергове таборове віче. Реферат про світові події держав т. Т-ла. На сей раз темою для реферату була виключно українська справа. Шановний референт як найдокладніше виявив присутнім теперішнім стан Української Республіки як загалом, так і в мирових переговорах особливо.

По скінчення промови до референта звернулося кілька товаришів із запитами, на які подано пояснення, і віче приступило до рішення деяких таборових справ, після чого невдовзі було закрито. М.

— Театр. В неділю, 13. січня, музично-драматично т-во ім. М. Лисенка улаштувало виставу драми І. Тоблеївича „Найничка“.

Багатий цікавими глибоко-драматичними картинами сюжет песьці цілком захоплював публіку, а ще до того її виконавці-артисти уміло провели свої ролі, і успіх вистави був, можна сказати, одним із найбільших.

Перша дія, правда, пройшла не зовсім гладко: в деяких місцях од неї кідганяло фальшою, але вже з другої дії удалось артистам гарною грою захопити публіку, і це захоплення тягло ся до кінця вистави.

Складну і досить трудну роль героїні драми з великим успіхом провів т. Кучеренко, який показав яскраву картину людського страждання так, що у глядачів мимоволі сльози просилися з очей.

Не меншу силу драматизму проявив і т. Заїка в ролі Цокуля.

Роля Мелашки проведена так натурально, що просто не хотілося відійти, що глас . . . „ський“, а не . . . „ська“; голос, мимика, рухи— все давало повну ілюзію.

Міло й натурально грав т. Зайка. Чудесний аблакат вийшов із т. Гажаленка. Дід-мірончик (т. Бібік) і Жид (т. Підопригора)—видержаво, життєво.

Т. Терещенко, претендуючи на салдатську удаливість, шаржував. Кривохвіжа надмірно швидко говорив. Гра т. Бородавки дала цілком неприємне враження: артист поводився якось примушено й мляво.

Zet.

— Стріча Нового Року. У неділю, 13. січня, в помешканні клуба т-ва Лисенка в купі з запрошеними гостями зустрічало новий рік по старому стилю. О 8. годині вечора зібрані поспідали за столи до скромної вечірки. Вечірка почалася співом хору „Гей, послухайте“, після чого т. Дончак в гарячій промові оглянув діяльність т-ва з початку заснування табору і до останніх часів. „Завдяки прихильності німецьких властей—говорив т. Дончак—ми в неволі побачили волю ми, що були рабами, закутими в московські кайдани, в неволі сами прозвіри і багатьох своїх товаришів полонені показали, хто ми і чиїх батьків діти. Не одні земляки, сидячи в таборовому Народному Домі і дивлячись на українську п'есу казав: „та це наші люди вдалого рідного села, нашою мовою говорять та наши пісні співають!“ На закінчення промови т. Дончак побажав всього найкращого товариству в його розвитку на користь української штуки й українського народу.

Потім голова т-ва т. С. в коротенький промові од імені т-ва привітав присутніх п.п. німецьких офіцерів та подякував за прихильність до нас і за те, що свою присутністю вшанували вечірку т-ва. У відповідь на привіт п.Лійтнант К. од імені німецьких офіцерів подякував т-во і побажав всього найкращого всьому українському народові. Далі т. Бондаренко побажав т-ву, щоб воно розпорішилось по всій вільній Україні, аби в кожномуセルі і містечку повстало також т-во на користь рідної штуки.

Після цього хор під диригентством товариш Шебаліна проспівав „Встав хреста за лиману“, а потім т. т. Шебалін і Волик проспівали дуэт „Де ти бродиш, моя доле“. Далі танцювали хлопці в „імпровізовані“ дівчатах. Тов. Масловський виконав два сольових номери на скрипці, а т. Ченіга на сурмі. Також грава симфонічна оркестра під проводом т. Чуркіна. Всі промовці, співаки і оркестра нагорожувались присутніми гуничими оплесками.

Веселий настрій, що почався з приходом артистів в театральному одязі, чим далі, все зростав. Години о десятій п.п. німецькі офіцери, подякувавши за гостину, відішли. Ще раз хор під диригентством т. Турули і в супроводі оркестри проспівав „Сонце низинко, вечір близенько“, потім почалися танці; танцювали всіхлякі танців. Аж ось вдарила дванацятта година. Одразу стало тихо; оркестра заграла український гімн, і велично зачунало по залі „Ще не вмерла Україна“. Наступив новий рік. Тов. Саліон поздоровив присутніх, частуючи всіх чаркою зблучного вина. Тов. Дончак проголосив славний вільний Україні і всьому українському народові многоліття, яке хор проспівав трич. Незвичайно якось тихо стало після бучного проводу старого року: не то що сумно було, але повстали ніби непевні питання якесь—що ти буде нам в новому році, чи діждемося сподіваної волі? Дай то Боже!

C. D-р.

ЖЕРТВИ.

На ялинку дітям українськ. школи і венціарськ. табору.

Від K-do Vielbach 2 м. 60 ф., Hochofenwerk Oberschild 6 мар. 70 ф.

На упаковку бібліотеки т-ва „Самост. Україна“

Від K-do Springen 20 ф.

На українську школу імені венціарського табору:

Erbach в/H. 2 м. 30 ф., G-de Limbach 50 ф., Hochofenwerk Oberschild 6 м. 80 ф., Kirch-Göns 5 м. 80 ф., Schweinsbach 3 м., Fellner u. Ziegler Frankfurt a/M 2 мар., Kremsberg 1 мар.

ПОВІДОМЛЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ „ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ“.

Одержані гроші на часосні і книжки від таких робітнич. команд і т.т.:

St. Offenbach 50 ф., Gemeinde Steinbach M 3698-50 фен., K-do Hof-Bieber M 2524-3 мар., G-de Limbach 2 м. 50 ф., Hartmannshaus 2 м., Pitzschendorf в/Osterfeld 2 м. 30 ф., K-do Götzschenhein 2 м. 50 ф., Hochofenwerk Oberschild 10 м., Eschborn 3 м. 05., Driedorf 1 м. 70 ф., Isseibach 50 ф., Frankfurt a/M 50 ф., Offenbach 3 м., Bergersbach 1 м. 40 ф., Warstein 90 ф., Blankenburg 50 ф., Hofginsberg 2 мар., Riebe 50 ф., Meinz zu L. B. 1 м. 10 фен., Frankfurt-Berkersheim 2 м., Terpenhein 50 ф., Gut Herberg 50 ф., Bratscheid 1 м. 20 ф., Bremberg 1 мар. 50 фен., Gau-Algesheim 2 м. 70 фен., Pfaffenwiesbach 1 мар., Berg 11 м., Neunkirchen Firma F. Otto 50 ф., Hanau 50 ф., K.-G.-L. Gruben 50 ф., Gavertschaft Louise (Nider Ohmen) 70 ф., Biebrich 50 ф., G-de Springen 3 мар. 80 ф., Wülfmühlendorf 1 м. 50 фен., G-de Staden (Hessen) 50 ф., Bad-Orb 3 м. 36 фен., Münzenburg 3 м. 50 ф., Biebrich 2 мар., Waldwimmersbach 50 ф., Steinberg 1 м. 50 фен., Igstadt 68 фен., Gräveneck 3 мар. 20 фен., Birstein 1 мар., Werdohl 50 фен., Bednoren 50 фен., Winterberg 1 м. 20 фен., K.-G.-L. Giessen 1 мар., Edingen 3 м., Giessen 3 мар. 80 фен., Endorf 50 фен.

K-do Hochofenwerk (Oberschild). Книжок, яких Ви просите, не маємо.

K-do Birklas (Schindlowskому) Книжки вислаємо тільки по одержанню грошей, накладною платою не посилаємо; гроші можна прислати чекові або її звичайні (шільми).

ОПОВІСТКИ.

Генеральна Старшина ПРО МУЖІВ ДОВІРРЯ на командах постійно надсилає звіти в своє діяльність. Також прохаемо й ті команди, де є нема мужів довірря, повідомляти нас про засновання організацій та про їх життя.

Фотографа, що знає до бре свою роботу й міг би провадити фотографічний курс, прохаемо зголосити ся до канцелярії Генеральної Старшини.

(~~~~~)

Купуйте

Памяткову Книжку

Союза Визволення України

500 стор. друку = 103 ілюстрацій

Ціна без. оправи 1 мар.

Ціна в оправі 1 „ 50 фен.

Помимо того, що книжка ся видана під назвою „Календар на 1917. рік“, вона не втратила своєї вартості, бо має дуже багато матеріалу в літературній часті і зостанеть ся завше дуже цінною пам'яткою для кожного Українця.

Замовляти по адресі „Гром. Думки“:

~~~~~